

82 - 385 b II (3)

S a g e n

mellem Eierne af Kjøbenhavns
Adressecontoir og Udgiveren og
Redacturen af Kjøbenhavns
Commissions-Tidende.

Første Hefte

indeholdende: 1) Adressecontoirets Privilegier fra den
ældste til den nyeste Tid; 2) Procurator Haagens
Deductions-Inlæg, og 3) Procurator Langes
Contra-Inlæg.

Kjøbenhavn, 1838.

Udgivet af N. Larsen, forlagt af W. Larsen.

Trykt hos Fabritius de Cengnagel.

 Saagen er Sagfører for Eierne af Adressecontoiret,
og **Lange** for Udgiveren og Redacturen af Commis-
sions-Tidenden.

Frederik den Fjerde m. v.

Gjøre Alle vitterligt: At Vi efter allerunderdanigste Ansøgning og Begjæring allernaadigst haver bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder Vores Kammerjunker og Kjøgemester Ds Elskelig Jacob Frantz von der Osten og hans Arvinger, Medconforter eller deres Fuldmægtige til Vores Undersaatters Bequemmelighed at maa aleene hert Vores Kongelige Residensstad Kjøbenhavn indføre, anrette eller og tilstæde at gjøre lade de Chaiser, som af tvende Personer bliver dragen, hvorfor alle Handverksfolk og andre Fremmede skal være forbudet dennem at gjøre, sælge eller bortleje, under et hundred Rigsdalers Straf, hvoraf den tredie Part skal være forfalden til Børnehuset i Christianshavn, den anden tredie Part til Angiveren, og den tredie tredie Part til bemeldte Interessenter, men hvosom begjærer forbemeldte Chaiser at kjøbe, leje, gjøre eller lade gjøre, skal søge det hos Interessenter eller Privilegertes Fuldmægtig, for den Priis, som de derom kan accorderere, og skal der ellers ikke maa tages høiere til Leie af een Chaise om Dagen end tu Slettedaler een heel Dag, dog Ds forbeholden, derudinden at forandre, eftersom Vi bedst og gavnligst eragte. Og saasom en dygtig Skriver eller Bogholder gjøres fornøden til at have Inspection over de Personer, som Chaiserne drager, saa har Vi ydermere allernaadigst bevilget, at den Person, som bemeldte Vores Kammerjunker der tilsetter, maa have det Privilegium, at Enhver som ingen Høshønd eller Tjeneste haver, eller og de, som anden Herskab og Employ ville søge, det være sig

Kammertjener, Handskriver, Præceptor. Laquai, Kudst, Rideskægt, eller hvad andet Navn det maatte have, desligest naar nogen havde Heste eller noget rart at selge, eller og om nogen ville gjøre Compagnie og reise et stykke Vey, enten her i Landene, eller uden Riget med Caret eller Chaise og Forspan, sig hos ham paa det saa kaldet Adresse-Contoir angiver, og uden Tvang, efter eget Behag for noget billigt lader tegne, da de, som noget deraf kunde have fornøden, saadant hos samme Bogholder kan opspørge og saa at vide paa hvad sted deslige er at bekomme; hvorfor bemeldte Bogholder paa een beleilig plads her udi Staden skal logere, og sig af et Skilbt eller tegn betjene, som sig fra alle andre distinguerer, paa det han ved Nat og Dag, desto snarere og lettere kan være at opspørge og finde, og tillade Vi allernaadigst, at Vores Chiffer der over, ligesom paa alle gade Vøchterne, maa sættis, og at samme tegn skal vere een stoer huul glas Stjerne, som hver Nat skal illuminere og ellers det Navn af den store Stjerne føre. I det øvrige maa forbemeldte Vores Kammerjunker derom Placater lade trække og paa behørige steder til enhveris efterretning anflaa.

Forbyndes etc.

Hafniae d. 6 Martii 1706.

Gjenpartens Overensstemmelse med Cancelliets Registrant bevidnes herved.

Det Kongelige Danske Cancellie d. 15 April 1836.

Storthoy,

Justitsraad og Archivarius
i det Danske Cancellie.

Christian den Sjette

Gjøre alle vitterligt: At eftersom Vores Elstelig kjære Hr. Fader, salig og høilovlig Ihukommelse, den 6te Martii Aar 1706 allernaadigst haver forundt nu afg. Geheime-Raad Jacob Franz von der Osten med hans Arvinger og Consorter, samt deres Fuldmægtig, Vores allernaadigste Privilegium, alene i Vores Kongl. Residentsstad Kjøbenhavn, at holde de Chaiser, som af 2 Personer bæres, og at hos den Skriver, som de var forarsaget at betjene sig af, for at have Inspection ved samme Chaiser, og dem, som denem bærer, maatte være et såkaldet Adress-Contoir, og hvilket Privilegium, den 10 Juli A. 1731, af Os allernaadigst er bleven confirmeret. Thi have Vi nu allernaadigst bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder de af bemelte afg. Geheimeraad Jacob Franz von der Ostens Sønner, som ey haver nogen Part af de ved Vores Hof Etats Auctioner faldende Revenuer, eller participerer i samme Privilegio, med deres Arvinger, Consorter og Fuldmægtiger, til vores Undersaatters Bequemmelighed, at maa alene i bemelte Kjøbenhavn anrette, eller og tilstæde, at gjøre lade Chaiser, som af tvende personer bliver dragne, hvorfor alle Haandverksfolk og andre hermed skal være forbudet dennem at gjøre, selge eller bortleje, under 100 Rds. Straf, hvoraf den tredie Part skal være forfalden til Børnehuset i Christianshavn, den anden tredie Part til Angiveren, og den tredie tredie Part til forbemelte afg.

Geheimeraad von der Ostens Sønner og Interessenter. Men hvo som begjærer forbemeldte Chaiser at kjøbe, leie, gjøre eller lade gjøre, skal søge det hos bemeldte Interessenter eller Priviligertes Fuldmægtig, for den Priis, som de derom kan accordere, og skal der ellers ikke maa tages høyere tillæye af een Chaise om Dagen end 2 Eldr. een heel Dag, dog os forbeholdes derudinden at forandre, eftersom Vi bedst og gavnligst eragte, og saasom een dygtig Skriver eller Bogholder gjøres fornøden til at have Inspection over de Personer, som Chaiserne drager, saa have vi ydermere allernaadigst bevilget, at den Person, som afg. Geheimeraad von der Ostens Sønner hertil setter, maa have det Privilegium, at eenhver, som ingen Husbond eller Tjeneste haver, eller og de, som andet Herkab og employ ville søge, det være sig Cammerjener, Haandskriver, Præceptor, Laquai, Rubsk, Rideknægt eller hvad andet Navn det maatte have, desligesle, naar nogen havde Heste eller noget rart at selge, eller og, om nogen ville gjøre Compagnie, og reise et Stykke Wei enten her i Landene eller uden Riget med Caret eller Chaiser og Forspan, sig hos ham paa det saakaldede Address-Contoir angiver, og, uden Dvang efter eget Behag, for noget billigt lader tegne, da de, som noget deraf kunde have fornøden, saadant hos samme Bogholder kan opspørge og saa det at vide, paa hvad det Sted deslige er at bekomme, hvorfor bemelte Bogholder paa een beleilig Plads ubi Kjøbenhavn skal logere, og sig af et Skilt eller Tegn betjene, som sig fra alle andre distingvere, paa det han ved Nat og Dage desto snarere og lettere kan være at opspørge og finde, og tillade Vi allernaadigst at Bores Chiffre derover, ligesom paa alle Gadeløgterne sættes, og at samme Tegn skal være een stor huul Glas Stjerne, som hver Nat skal illuminere, og ellers det Navn af den store

Stjerne føre. I det øvrige maa ovenbemeldte afg. Geheimeraad von der Ostens Søner derom Placater lade trykke, og paa behørigte Steder til enhveres Efterretning anslaa.

Forbydendes m. v.

Frederiksberg den 5te October 1740.

Gjenpartens Overensstemmelse med Cancelliets Registrant bevidnes herved.

Det Kongelige Danske Cancellie den 15 April 1836.

Hiorthon,

Justitsraad og Archivarius
i det Danske Cancellie.

Frederik den Femte m. v.

Gjøre alle vitterligt: At efterfom hos os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begjert Vores allernaadigste Confirmation paa efterskrevne af Vores Elskelig Kjære Hr. Fader, Salig og Høilovlig Ihukommelse, allernaadigst udgivne Brev, lydendes Ord efter andet, som følger:

Christian den Sjette m. v.

Gjøre alle vitterligt: At efterfom Vores Elskelig Kjære Hr. Fader, Salig og høilovlig Ihukommelse, den 6te Martii 1706 allernaadigst haver forundt nu afgangne Geheimeraad Jacob Frang von der Osten med hans Arvinger og Conforter, samt deres Fuldmægtig, allernaadigst Privilegium allene i Vores Kongelige Residentstad Kjøbenhavn, at erholde de Chaiser som af tvende Personer bæres, og at hos den Skriver, som de var forarsaget at betjene sig af, for at have Inspectionen ved samme Chaiser og dem, som dennem bærer maatte være et saakaldet Address-Contoir, og hvilket Privilegium den 10de Julii 1731 af Os allernaadigst er bleven confirmeret. Thi have vi nu allernaadigst bevilget og forundt, saa og hermed bevilger og forunder de af bemelte afgangne Geheimeraad Jacob Frang von der Ostens Sønner, som ei haver nogen Part af de ved vores Hof Etats Auctioner faldende Revenuer, eller participere i samme Privilegio, med deres Arvinger og Conforter og Fuldmægtiger til Vores Undersaatters Bequemmelighed, at

maa allene i bemelte Kjøbenhavn anrette eller og tilstøde at gjøre lade de Chaiser, som af 2de Personer bliver dragne, hvorfor alle Haandværksfolk og andre hermed skal være forbudet, dennem at gjøre, selge eller bortleje, under 100 Rbd. Straf, hvoraf den tredie Part skal være forfalden til Børnehuset i Christianshavn, den anden tredie Part til Angiveren og den tredie tredie Part til forbemeldte afgangne Geheimeraad von der Ostens Sønner og Interessentere; men hvem som begierer forbemelte Chaiser at kjøbe, leje, gjøre eller lade gjøre skal søge det hos bemeldte Interessenter eller Priviligertes Fuldmægtig for den Priis, som de derom kan accordere, og skal der ellers ikke maa tages høiere til Leje af en Chaise om Dagen end 2 Sldr. en heel Dag; dog Ds forbeholden derudinden at forandre, eftersom Vi bedst og gavnligt eragte; Og saasom en dygtig Sriver eller Bogholder gjøres fornøden til at have Inspection over de Personer som Chaiserne drager, saa haver Vi ydermere allernaadigst bevilget, at den Person, som afgangne Geheimeraad von der Ostens Sønner dertil setter, maa have det Privilegium, at Enhver, som ingen Høsbond eller Tjeneste haver, eller og de, som andet Herskab og Employ ville søge, det være sig Kammertjener, Haandskriver, Præceptor, Laquai, Kudsk, Ridelnegt, eller hvad anden Navn det maatte have, deslligeste naar nogen havde Heste eller noget rart at selge, eller og om Nogen ville gjøre Compagnie og reise et Stykke Wei, enten her i Landene eller uden Riget, med Caret eller Chaiser og Forspan, sig hos ham paa det saakaldede Adresse-Contoir angiver, og uden Evang efter eget Behag, for noget billigt lader tegne, da de, som deraf kunde have fornøden, saadant hos samme Bogholder paa en beleilig Plads ubi Kjøbenhavn skal logere og sig af et Skift eller Degn betjene, som sig fra alle andre

distinguerer, paa det han ved Nat og Dag desto snarere og lettere kan være at opspørge og finde, og tillade Vi allernaadigst, at Borens Chiffre derover, ligesom paa alle Gadeløgterne maa settes, og at samme Tegn skal være en stor huul Glas-Stjerne som hver Nat skal illuminere, og ellers det Navn af den store Stjerne føre. I det øvrige maa ovenmeldte afgangne Geheimeraad von der Ostens Sønner derom Placater lade trykke og paa behørigte Steder til Enhvers Efterretning anslaae.

Forbyndes m. v.

Frederiksberg Slot, den 5te Februarii 1740.

Da ville vi foreskrevne Brev ubi alle dets Ord, Claululer og Puncter, saasom det heroven indført findes, have confirmeret og stadfæstet, saa og hermed confirmere og stadfæste.

Forbyndes etc.

Christiansborg Slot, den 2den December 1746.

Gjenpartens Dvereenstemmelse med Cancelliets Registrant, bevidnes herved.

Hjorthoy.

Justitsraad og Archivarius
i det danske Cancellie.

Vii Friderich den Femte af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dytmarssen, Greve udi Oldenborg og Delmenhorst. Gjøre alle Bitterligt: At efter som Os Elskelige Carl von der Osten, Christoph Casimir von der Osten og Otto Franz von der Osten, for os allerunderdanigst har andraget, at Vores Elskelig Kjære Hr. Far-Fader af Salig og Høilovlig Ihukommelse haver meddeelt Deres Fader, forrige Geheimeraad, afgangne Jacob Franz von der Osten, allernaadigste Privilegium, at Hand og Arvinger allene maatte være berettiget til, udi Vores Kongelige Residens-Stad Kjøbenhavn, at lade indrette og holde saadanne Chaisser, som bæres af tvende Personer, sa og tillige i bemelte Kjøbenhavn at maatte oprette et sa kaldet Adresse Confoir, hvor eenhver, der enten søger Tjeniste hos et Herskab, eller haver noget at sælge, med fleere saadanne Ting, som begjæres kundgjort og kunde tjene Publico til efterretning, imod en betalende billig Hjendelse, slikt kunde lade anmeldte med viidere samme allernaadigste Privilegii Indhold, som derefter saavel af Vores Elskelig Kjære Hr. Fader Salig og Høilovlig Ihukommelse, som af os allernaadigst er bleven Confirmeret, mens at det hermed dog ikke har kundet komme i stand, eller De, som nu værende Eiere af bemeldte Privilegio, have kundet erholde nogen fordeel der af, førend nu, at Underssen og Solt, begge Borgere og Handelsmænd i bemelte Kjøbenhavn, have med deres Tilladelse sadt denne indretning i drift, og dermed fortaaret udi Tvende aar, men Wille ikke anvænde fleere befostringer paa dets ydermeere fortsættelse, eller betale Dennem, som Eiere af Privilegio nogen aarlig Afgift deraf med mindre De kunde forvisses om, i fremtiden

ikke at skulle liide Tab ved foresaldende Forandring, og des-
 aarsag tilbuddet, at ville betale til enhver af Supplican-
 terne en Visß Summa for ommeldte Privilegium, naar
 samme med vores allernaadigste Tilladelse maadte blive
 Dennem og Arvinger overdraget og tilhørende, til at kunde
 sig deraf benytte. Da ville Wi, efter fornevnte Carl von
 der Osten, Christoph Casimir von der Osten og Otto
 Franz von der Osten, Deres herom allerunderdanigst
 gjordte Ansøgning og begjæring, allernaadigst have bevil-
 get og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at de for-
skrevne Privilegium med alle de Friheder og Rettigheder,
som samme indeholder, til fornevnte Andersen og Goldt maa
 overdrage og afhænde, og at bemelte Andersen og Goldt
 samt Deres Hustruer, om de Dennem skulde overleve, maa
allene være berettigede til bemelte Privilegium, herefter at
 nyde og bruge, med Frihed og Rettigheder, som det bemelte
 forrige Ejere allernaadigst har været forundt, dog, at det,
 som Privilegium melder om, at ingen maa Selv lade for-
 færdige Porto-Chaisser til eget brug, ikke skal vare længere
 end fornevnte von der Osterne ere i Live. Forbyndes
 alle og eenhver herimod, efter som forskrevet staar at hindre,
 eller ubi nogen maade forfang at gjøre, under Vor Hyldest
 og Naade. Givet paa vort Slot Christiansborg ubi Vo-
 res Kongelig Residens-Stad Kjøbenhavn, den 12 Martii
 Anno 1762.

Under vor Kongelige Haand og Signet.

Friederich R.

(L. S. R.)

Andersen og Gold af Kjøbenhavn, Bevilling, at det Privilegium Carl von der Osten, Christoph Cassimir von der Osten og Otto Franz von der Osten har været forundt at lade indrette og holde saadanne Chaiser, som bæres af 2 Personer, saa og tillige i bemelte Kjøbenhavn at maatte oprette et saakaldet Adresse-Contoir, maa til bemeldte Andersen og Gold samt deres Hustruer, om de Dennem skulle overleve, overdrages og afhændes, og De alleene være berettigede til bemeldte Privilegium herefter at nyde og bruge, med samme Frihed og Rettigheder; Dog at det som Privilegium melder om, at ingen maa Selv lade forfærdige Porto-Chaiser til eget brug, ikke skal vare længere end fornævnte von Osterne ere ilive.

Allerunderdanigst produceret i Kjøbenhavns Byerings Rett den 9de May Aho 1763.

I sammesteds Raadstue Rett allerunderb. prob. 10 Oct. 64

(Paa det vedhæftede Dmslag staaer:)

Andersen og Gold af Kjøbenhavn, Bevilling, at Dem og Deres Hustruer maae med samme Frihed og Rettigheder overdrages det Carl von der Osten med flere forundte Privilegium, at holde Porto-Chaiser, og oprette et saakaldet Adresse-Contoir, med viidere.

Dateret Christiansborg Slot d. 12 Martii 1762.

Foreviist ved Forseglings Forretningen efter Andersen & Gold d. 16 Febr. 1773.

Vi Frederik den Sjette af Guds Naade Konge til Dan-
 mark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug i Sles-
 vig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken og Oldenborg, Gjøre
 vitterligt: at eftersom de nuværende Directeurer af Adresse-
Contoiret i Vor Kongelige Residents Stad Kjøbenhavn,
 Os Elskelige Justitsraad og Administrator ved Porcellains
 Fabrikken Ludvig Manthey, Etatsraad og Post Directeur
 David Monrad og Commissionair Axel Johnsen allerun-
 derdanigst have anholdt om, at forundes allernaadigst Privi-
 legium paa alene at holde Adressecontoir i bemeldte Kjø-
 benhavn i 20 Aar at regne fra Os Elskelige Frue Agent-
 inde Golds Død, eller, om hun ei oplever 11te Juni 1813,
 da fra denne Tidspunct, samt at dette Privilegium, i Til-
 fælde af deres tidligere Død maatte gjælde for deres efter-
 levende Hustruer og Børn, hvilken Ansøgning de have grun-
 det derpaa, at de, som i Aaret 1794 overtog Directionen
af Adressecontoiret og senere have contraheret med bemeldte
Frue Gold og afdøde Major Andersen, som Eier af be-
 meldte Adressecontoir, om at vedblive sammes Bestyrelse
 imod at forsikre Dem et reent aarligt Overskud, agte, saa-
 fremt de kunne opnaae Forvisning om Contoires Besiddelse

i en Række af Aar at træffe Indretninger ved dette Adresse Contoir, som fordre betydelige Forskud, hvilke de ikke kunne vente at erholde tilbage indtil 11 Junii 1813, som den Tidspunct, til hvilken de alene med Bished kunne regne paa at forblive i Besiddelse af Contoiret og til hvilken Tid Gjælden paa Contoiret skal være afbetalt, hvorimod de have tilbudet at erlægge for bemeldte Frue Gold's Død eller fra 11 Junii 1813, om hun ikke lever saalænge, 2500 Rbd. aarlig til Vor Kasse; Da ville Vi efter deres saaledes allerunderdanigst gjorte Ansøgning og Begjæring, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade: at Justitsraad og Administrator ved Porcellains Fabrikken Ludvig Manthey, Etatsraad og Post-Directeur David Monrad og Commissionair Axel Johnsen, eller i Tilfælde af deres Død, deres Hustruer og Børn, maa alene være berettigede til at holde Adressecontoir i Kjøbenhavn i 20 Aar eventualiter at regne enten fra Agentinde Gold's dødelige Afgang, eller, om hun ikke oplever 11 Junii Termin 1813, da fra denne Tidspunct, med alle de Rettigheder, som Privilegiet af 12 Mars 1762 hjemlede den nuværende Eier af Adresse Contoiret, imod at de fra samme Tid af skulle erlægge 2500 Rbd. aarlig Afgift til Vor Kasse, og at de ikke uden Vor allerhøieste Tilladelse maa forhøie enten Betalingen, som Abonnenterne nu aarlig give for Avisen eller den Betaling, som nu gives for Uvertisementers Indrykkelse saaledes som samme findes bestemt paa den herhos hæftede Fortegnelse. I øvrigt skal de uden Betaling indføre alle offentlige Sager som dem af Collegierne, Over Dvirgheden, Magistraten, Politimesteren og Retterne til Indrykkelse leveres, ligesaa skal Adresse-Avisen staae under Politiets Opsyn, og bør Trykningen være forsvarlig med tydelige og læselige Typper. Forbydende alle og enhver imod det,

som foreskrevet staaer, Hinder at gjøre. Givet i Vor Kongelige Residenss Stad Kjøbenhavn d. 29 April 1809.

Under Vor Kongelige Haand og Seigl.

Frederik R.

(L. S. R.)

Mösting.

Cold. Knudsen. Bülow. Monrad.

Hansen.

Justitsraad og Administrator ved Porcellains Fabrikken Ludvig Manthey, Etatsraad og Post Directeur David Monrad og Commissionair Axel Johnsen Privilegium exclusivum paa at udgive en Adresse-Liste i Kjøbenhavn, at regne fra Frue Gold's Døb m. v.

Foreviist i afg. Johanne Marie Johnsens Stervboe d. 29 Juli 1833.

Schönberg.

For tegnelle

over den Betaling, som nu gives for Avertissemeters Indrykkelse i Adresse=Contoirets Efterretninger.

Fra	1	á	2	Linier	=	Rbd. =	12	ß
	3	—	4	—	=	—	1	— = —
	5	—	7	—	=	—	1	— 8 —
	8	—	12	—	=	—	2	— = —
	13	—	15	—	=	—	2	— 8 —
	16	—	19	—	=	—	3	— = —
	20	—	25	—	=	—	3	— 8 —
	26	—	30	—	=	—	4	— = —
	31	—	35	—	=	—	4	— 8 —
	36	—	40	—	=	—	5	— = —
	41	—	45	—	=	1	—	— = —
	46	—	50	—	=	1	— 1	— = —
	51	—	55	—	=	1	— 2	— = —
	56	—	60	—	=	1	— 3	— = —
	61	—	65	—	=	1	— 4	— 8 —
	66	—	70	—	=	2	—	— = —

For hver 5 Linier mere tillægges 1 $\frac{1}{2}$ 8 ß og for større end almindelig Stil, beregnes $\frac{1}{2}$ Gang mere. Efter forestaaende Art oppebæres Betaling for de Avertissemeter, som næsten alene indføres i Adresse Contoirets og kun sjelden i andre Aviser, saasom for Avertissemeter om Leie, Leiesøgende, Tjenestesøgende, og Tjenestledige, bortkomne og fundne Sager, Vare og Bøger, som anbydes tilfals, Auctioner over Møbler, de Avertissemeter, som indbefattes under Rubrikken Bekjendtgjørelser, og overhovedet alle de Avertissemeter som ikke udtrykkelig benævnes under den næstfølgende anden Klasse.

For Proclamata, Bekjendtgjørelse om Auctioner over Huse, Gaarde, Actier og Skibe, Vers og Gravskrifter oppe-

bæres lige Betaling med andre Blade, hvori det Slags Uvertisfement er tillige i Almindelighed forekomme, nemlig: indtil 16 Linier efter foranstaaende Tært, men siden

fra 16 til 18 Linier	=	Rbd. 3 $\frac{1}{2}$ = β
— 19 — 21 —	=	— 4 — = —
— 22 — 25 —	=	— 5 — = —
— 26 — 30 —	1	— 1 — = —
— 31 — 35 —	1	— 1 — = —
— 36 — 40 —	1	— 2 — = —
— 41 — 45 —	1	— 3 — = —
— 46 — 50 —	1	— 4 — 8 —
— 51 — 55 —	2	— = — = —
— 56 — 60 —	2	— 2 — = —
— 61 — 65 —	2	— 4 — = —
— 65 — 70 —	3	— = — = —

For hver 5 Linier mere tillægges 2 $\frac{1}{2}$ og for større Stikl beregnes $\frac{1}{2}$ Gang mere.

Vi Frederik den Sjette af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug i Slesvig Holsteen, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg, Gjøre vitterligt: At efter som Ds elskelige Vor Justitsraad Ludvig Manthey, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Medlem af Vor Direction for den almindelige Pensionskasse og afdøde Commissionair Axel Johnsens Enke, Johanne Marie Johnsen, som Eiere af det af Ds under 29 April 1809, de tvende Forsnævnte og bemeldte afgangne Commissionair Axel Johnsen meddeelte Privilegium paa, at de og i Tilfælde af deres Død, deres efterlevende Hustruer og Børn, maae i Vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn holde Adressecomptoir, have anholdt om, at dette Privilegium, der udløber med Slutningen af Aaret 1834 maa forlænges paa 20 Aar fra 1ste Januarii 1835 af at regne indtil Udgangen af Aaret 1854, hvorimod de have tilbudet at ville fra 1ste Januarii 1829 af at regne erlægge 2000 Rbd. Sølv aarligen til den polytechniske Lærestanstalt, der vil blive sat i Forbindelse med Universitetet i Vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn og desuden ved Begyndelsen af Aaret 1835 at udbetale paa eengang en Sum af 3000 Rbd. Sølv til saadant Brug som Vi allernaadigst maatte finde for godt at bestemme, alt foruden den hidtil svarede aarlige Afgift til Vor Kasse, efter Dmskrivningsforholdet 1625 Rbd. Sølv, samt den ligeledes hidtil erlagte Kjendelse af 100 Rbd. Sølv aarlig til Fødselsstiftelsen i Kjøbenhavn; da ville Vi efter deres saaledes allerunderdanigst gjorte Ansøgning og Begjering allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade,

at fornævnte Justitsraad Ludvig Manthey, Conferents-
 raad David Monrad og Johanne Marie Johnsen, eller
 i Tilfælde af deres Død, de tvende Forstnævntes Hustruer
 og Børn og Sidsnævnte Johanne Marie Johnsens
 Børn, maa vedblive i 20 Aar fra Udløbet af ovenmeldte
 under 29 April 1809 meddeelte Privilegium, altsaa indtil
 Udgangen af Aaret 1854 fremdeles at være berettigede til
 at udgive Adressecontoirs Efterretninger i Kjøbenhavn med
de Rettigheder som meerbemeldte Privilegium af 29de April
1809 hjemle, imod af de, foruden de 1625 Rbd. Sølv til
 Bor Kasse, som de aarlig have at erlægge som Følge af
 meerbemeldte Privilegium af 29de April sammenholdt med
 Forordningen af 5te Januarii 1813 og 100 Rbd Sølv aar-
 lig til Fødselsstiftelsen i Kjøbenhavn, som de endvidere
 have at betale, fremdeles fra 1ste Januarii 1829 af at
 regne erlægge 2000 Rbd. Sølv aarlig, som Vi ville tillægge
 den polytechniske Læreanstalt, der vil blive sat i Forbindelse
 med Kjøbenhavns Universitet og desuden ved Begyndelsen
 af Aaret 1835 udbetale paa eengang en Sum af 3000 Rbd.
 Sølv til saadant Brug, som Vi allernaadigst maatte finde for
 godt at bestemme, og maa ikke enten Betalingen som Abonnen-
 terne nu aarligen give for Avisen eller den Betaling, som
 nu gives for Avertissementers Indrykkelse, saaledes som samme
findes bestemte paa den derhos heftede Fortegnelse uden
 Bor allernaadigste Tilladelse forhøies. I øvrigt skulle de
 uden Betaling indføre alt hvad der af Borets Hof-Stat og
 Borets Collegier fordres indrykket sammesteds, saavel som alle
 det Offentlige eller Fattigvæsenet vedkommende Bekjendtgjø-
 relser, som Stadens Magistrat, dens Politie' Vrighed eller
 Retter eller nogen af de Directioner eller Commissioner,
 hvorunder enkelte Dele af Stadens Administration ere hen-
 lagte, deri maa forlange indført; saa skal og Adresseavisen

staae under Politiets Opsyn og bør Papiret og Trykningen være forsvarlig med tydelige og godt læselige Typer, og endelig skulle Ejerne i alle Tilfælde, hvor det kommer an paa at fortolke dette Privilegii Ord og Mening være Bort Danske Cancellies Kjendelse undergIVEN. Forbydende Alle og Enhver imod det som foreskrevet staaer Hinder at gjøre. Givet i Vor Kongelige Residensstads Kjøbenhavn d. 17de December 1828.

Under Vor Kongelige Haand og Seigl.

Frederik R.
(L. S. R.)

Stemann.

Monrad. Ørsted. Lassen. Kierulff. M. Lange.

Wilse.

Privilegium

for Justitsraad Ludvig Manthey, Ridder af Dannebrog, Conferentsraad og Postdirecteur David Monrad, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, Medlem af Directionen for den almindelige Pensionskasse og afdøde Commissiönair Axel Johnsens Enke Johanne Marie Johnsen paa i 20 Aar fra Udløbet af det dem under 29de April 1809 meddeelte Privilegium at regne, at holde Adressercontoir i Kjøbenhavn.

Fortegnelse

over den Betaling som nu fra 1813 af oppebæres for Avertissementerne i Adressercontoirets Efterretninger i Rigs-

bankpenge Sølv, eller efter den til hver Tid gjældende Qvartalskurs, i Sedler og Tegn.

For Avertissementer om Leie, Leiesøgende, Tjenestesøgende, Tjenesteledige, bortkomne og fundne Sager, Vare og Bøger, som bydes tilfals, Auctioner over Meubler, samt for Bekjendtgjørelser:

for 1 til 2 Linier . . .	= Rbd. 1	℥	= β
3 — 4 — . . .	= — 1	— 5	—
5 — 7 — . . .	= — 2	—	= —
8 — 12 — . . .	= — 2	— 10	—
13 — 15 — . . .	= — 3	— 4	—
16 — 19 — . . .	= — 4	—	= —
20 — 25 — . . .	= — 4	— 10	—
26 — 30 — . . .	= — 5	— 4	—
31 — 35 — . . .	= — 5	— 14	—
36 — 40 — . . .	1	—	= — 8 —
41 — 45 — . . .	1	— 1	— 14 —
46 — 50 — . . .	1	— 3	— 2 —
51 — 55 — . . .	1	— 4	— 8 —
56 — 60 — . . .	1	— 5	— 12 —
61 — 65 — . . .	2	— 1	— 12 —
66 — 70 — . . .	2	— 3	— 10 —

For hver 5 Linier mere tillægges 2 ℥ og for større end almindelig Stiil beregnes en halv Gang mere.

For Proclamata, Bekjendtgjørelser om Auctioner over Huse og Gaarde, Actier og Skibe, saavel som for Vers og Gravskrifter oppebæres indtil 16 Linier efter forestaaende Tært, men siden:

fra 16 — 18 Linier . . .	= Rbd. 4	℥	= β
19 — 21 — . . .	= — 5	— 4	—
22 — 25 — . . .	1	—	= — 8 —
26 — 30 — . . .	1	— 1	— 14 —

fra 31 — 35 Linier . . .	1 Rbd. 3 $\frac{1}{2}$ 2 β
36 — 40 — . . .	1 — 4 — 8 —
41 — 45 — . . .	1 — 5 — 12 —
46 — 50 — . . .	2 — 1 — 12 —
51 — 55 — . . .	2 — 3 — 10 —
56 — 60 — . . .	3 — 2 — 4 —
61 — 65 — . . .	3 — 2 — 14 —
66 — 70 — . . .	3 — 5 — 7 —

For hver 5 Linier mere tillægges 2 $\frac{1}{2}$ 10 β og for større Stikl beregnes en halv Gang mere.

For Anviisninger fra Contoiret betales for hver Gang 12 β Teg. Betalingen for Adressecontoirets Efterretninger er 3 Rbd. Sølv aarlig, samt 2 $\frac{1}{2}$ Sølv til Buddene for Tilbringelsen.

At denne Fortegnelse er overensstemmende med de nu gjældende Taxter bevidnes herved.

Kjøbenhavn den 19 November 1828.

Allerunderdanigst

Lud. Manthey. D. Monrad.

I nærværende Sag har jeg den Ære at møde for Citanterne, Conferentsraad og Generalpostdirecteur D. Monrad, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, samt Etatsraad Manthey, Ridder af Dannebrogen, og Proprietair Zenning Johnsen, der i Forening ere Adressecontoiret her i Staden.

Sagen er foranlediget derved, at de Indstævned, N. Larsen som Redacteur og Candidatus theologiæ P. Larsen som Forlægger, have holdt et saa kaldet Commissions-Contoir af samme Beskaffenhed som Adresse-Contoiret, samt under Bencævnelse af Commissionsstidende udgivet et Blad, hvori de til Contoiret indleverede Avertissementer optages, hvilket Citanterne ansee stridende mod de dem allernaadigst forundte Privilegier.

Denne Sags Anlæg har, som man ventede, tiltrukket sig den liberale Presses Opmærksomhed, og givet denne Anledning til fornyede Reflexioner over Hensigtsmæssigheden af Privilegier i Almindelighed og Adressecomptoirets Privilegium i Særleshed; men ligesom liberale Anskuelse ikke maae sammenblandes med revolutionaire Grundsætninger, og ligesom Borgeren maa respectere lovlig erhvervede Rettigheder, om han end maatte betvivle, hvorvidt de burde være blevne til, saaledes har man ogsaa maattet indrømme, at hine Undersøgelser ikke kunde have Indflydelse paa Udfaldet af en Retsag, der ene maa bedømmes efter dens juridiske Standpunct. Dommeren maa domme efter Lovens Ord, og han hverken kan eller bør indtvinge sin egen Anskuelse i samme, hvorfor det kun er til Overflødighed, naar jeg foreløbigen tillader mig at henlede den ærede Rets Opmærksomhed paa Nyttens og Hensigtsmæssigheden af, at der kun

eksisterer een Avertissementsstidende for hele Staden. For
 Læserne er det nemlig i høi Grad behageligt, at de ikke
 skulle spille Tid paa at læse og Penge paa at holde flere
 Aviser af en i sig selv saalidet interessant Natur; og for dem,
 der have Avertissementer at bekendtgjøre, er det ikke mindre
 vigtigt, at de kun behøve at betale Inseratgebyr i een Avis;
 thi om end Betalingen ved Concurrence kunde blive noget
 billigere, vil Indrykkelsen i een Avis dog altid blive mindre
 befrugtlig end i flere. Naar Tarten bestemmes af det Offent-
 lige, og naar den sættes i et nogenlunde billigt Forhold til
 de med et saadant Etablissement forbundne Bekostninger og
 de samme paalagte Byrder til det Offentlige, kan Ingen
 med Røie beklage sig over et saadant Privilegium, med Und-
 tagelse af Bladredacturer, der kunde ønske at fylde deres
 Colonner med betalte Inserater, men til Enkeltes Tarv kan
 der ikke tages Hensyn, hvor der tales om en Indretnings
 Gavnlighed eller Hensigtsmæssighed. I det Følgende kommer
 jeg nærmere til at omtale saavel den Afgift, som Adresse-
 contoiret maa betale til det Offentlige, som den Betaling,
 det modtager for Avertissementers Indrykkelse i Avisen; men
 forinden jeg gaaer over til Sagens Realitet kan jeg ikke
 tilbageholde den Bemærkning, at det ikke synes stemmende
 med liberale Grundsætninger at ville tilegne sig en Rettighed
 uden Betaling, som Staten mod Betaling har gjort til
 Gjenstand for privat Eiendom, samt at man ikke med Billighed
 kan fordre, at den, der selv maa betale for Tilladelsen til
 at udøve en Rettighed, skal udføre Arbeidet for samme
 Betaling som den, der besørger Arbeidet uden derfor at skatte
 og skylde til det Offentlige.

Hovedspørgsmaalet, hvorom nærværende Sag dreier sig,
 er, hvorvidt Citanterne have privilegium exclusivum til her
 i Staden at holde Adressecontoiret og i en Avis at udgive

dette Contoirs Efterretninger. For at bevise denne Paastand skal jeg tillade mig at gjøre den ærede Ret bekjendt med Avisens og Contoirrets Oprindelse, samt de Tid efter anden i denne Anledning udfærdigede Privilegier.

Med en under 6 Martz 1706 meddeelt Bevilling, hvorved der gaves Kammerjunker Jacob Franz von der Osten og hans Arvinger Eneret med Hensyn til de da brugelige Portechaisser, blev det allernaadigst tilladt, at den Skriver eller Bogholder, som Kammerjunkeren maatte sætte til at have Inspection med Dragerne, maatte have det Privilegium, „at enhver, som ingen Høsbonde eller Tjeneste havde, eller „og de, som anden Herskab og Emploi vilde søge, det være „sig Kammertjener, Handskriver, Præceptor, Laquai, Kudsk, „Rideknægt, eller hvad andet Navn det maatte have; desligeste „naar nogen havde Heste eller noget rart at sælge, eller og „om nogen vilde gjøre Compagnie og reise et Stykke Wei „enten her i Landene eller uden Riget med Kareth eller Chaise „og Forspand, sig hos ham paa det saakaldte Adresscontoir „angiver, og uden Tvang efter eget Behag for noget billigt „lader tegne, da de, som noget deraf kunde have fornødent, „saadant hos samme Bogholder kan opspørge og faae at „vide, hvad Sted deslige er at bekomme.“ — En Gjenpart af denne Bevilling tillader jeg mig at fremlægge under Nr. 1. Dette Privilegium blev derefter under 5te October 1740 og 2den December 1746 fornyet til Fordeel for forbemeldte von der Ostens Arvinger, hvilket vil erfares af de herved under Nr. 2 og 3 fremlagte Gjenparter af de i denne Anledning udfærdigede Expeditioner. Det synes imidlertid, som om Eierne af dette Privilegium ikke have forstaaet at benytte samme, thi det hedder i den herved under Nr. 4 fremlagte Bevilling af 12te Martz 1762, at Jacob Franz von der Ostens Arvinger ikke havde havt nogen Nytte af det dem

forundte Privilegium til at holde Chaiſer og til at oprette et ſaakaldt Adreſſecontoir, førend tvende Borgere og Handelsmænd Undersen og Gold ſatte Indretningen i Drift; og, da Sidſnævnte ikke vilde anvende flere Bekoſtninger paa detſ Fortſættelſe, med mindre de fikkedes mod Tab ved forefaldende Forandring, ſaa foranledigede dette forbemeldte Arvinger til at ſøge om Tilladelse til at overdrage Privilegiet til nyſnævnte Undersen og Gold, hvilken Tilladelse blev dem givet ſaaledes, at de og deres Huſtruer alene ſkulde være berettigede til at indrette og holde ſaadanne Chaiſer ſamt til at oprette et ſaakaldt Adreſſecontoir, „hvor Enhver, „der enten ſøger Tjeneste hos et Herſkab, eller haver noget „at ſælge med flere ſaadanne Ting, ſom begjæres kundgjort „og kunde tjene Publico til Eſterretning, imod en betalende „billig Kjendelſe, ſligt kunde lade anmeld.“ Af dette Privilegium til at holde Contoir uddannede ſig den endnu exiſterende Avis, der indeholder Adreſſe-Contoirets Eſterretninger, idet den Betaling, ſom ſkulde erlægges for Contoirets Uleilighed, forandredeſ til et Inſeratgebyr for Bekjendtgjørelſer, med mindre Bedkommende forlangte, at nærmere Anviſning ſkulde gives fra Contoiret. Avisen var ſaaledes et Middel, ſom Contoiret brugte for at bringe de indleverede Adreſſer til offentlig Kundſkab, og uagtet Bevillingen af 1762 ikke udtrykkeligen omtaler Avisen ſom Gjenſtand for den i Bevillingen omtalte Eneret, var det dog en Selvfølge, at Ingen kunde udgive en lignende Avis, fordi Contoiret var udelukkende berettiget til at beſørge de Adreſſer eller Anviſninger, ſom udgjorde Avisens Hovedindhold. I Aaret 1809 erhvervede Conferentsraad Monrad, Statsraad Manthey og Commiſſionair Axel Johnſen den herved under Nr. 5 fremlagte Bevilling af 29de April ſamme Aar, hvori det hedder, at de maa alene være berettigede til

at holde Adresse-Contoir i Kjøbenhavn i 20 Aar, eventualiter at regne enten fra Agentinde Gold's dødelige Afgang, eller, om hun ikke oplevede 11te Juni 1813, da fra denne Tidspunct, imod at de fra samme Tid af skulde erlægge 2500 Rbd. i aarlig Afgift til den Kongelige Kasse, samt at de, uden at forhøje Betalingen for Abonnenterne eller dem, som lade Avertissementer indrykke, gratis skulde indføre alle de offentlige Sager, som maatte leveres af Collegierne, Dverøvrigheden, Magistraten, Politimesteren og Retterne. At disse Vilkaar vare temmelig bebyrdende i sig selv, maa enhver indrømme, der vil bedømme Sagen upartisk; men den Forpligtelse, som man havde paataget sig med Hensyn til det Offentlige, blev formedelt Conjuncturerne langt betydeligere, end man da kunde have formodet. Naar man erindrer sig, hvorledes Arbejdslønnen og Papiret steg under Krigen, vil man kunne gjøre sig et Begreb om, hvilket Tab Citanterne i den Tid have lidt. I Bevillingen af 29de April 1809 omtales Adresseavisen som eksisterende, idet den fastsætter Betalingen for Avisen og Inseraterne, og det hedder vel ikke udtrykkeligen i Contexten til Bevillingen, at den gav Bedkommende privilegium exclusivum til at udgive Avisen, men ligesom det, som ovenfor bemærket, er en Selvfølge, at den der har udelukkende Privilegium til at holde Contoiret, ogsaa maa have samme Eneret med Hensyn til den Avis, som meddeler Contoirets Efterretninger, saaledes anføres, udtrykkeligen paa Foden af Bevillingen, at den giver de ovennævnte Herrer privilegium exclusivum paa at udgive en Adresseavis i Kjøbenhavn, at regne fra Fru Gold's Død, m. v. Skjøndt til Dverflødighed tillader jeg mig under Nr. 6 at fremlægge en Notarial-Gjenpart af den sidstnævnte Bevilling, der er produceret under den i Stævningen omtalte Forbudsforretning, fordi den originale Bevil-

ling ikke kunde fremlægges af den Aarsag, at den berøede hos Etatsraad Manthey, der ikke boer her i Byen. I Aaret 1814 indgave Brødrene Kostoek en Ansøgning om at erholde Tilladelse til at indrykke almindelige Bekjendtgjørelser i Bladet „Dagen“, men af den herved under Nr. 7 fremlagte Gjenpart af Cancelliets Resolution af 10de Mai 1814 vil det erfares, at Collegiet, efter derover at have modtaget Erklæring fra Kjøbenhavns Magistrat, har communiceret Samme til Efterretning for Bedkommende, at man efter de i berørte Erklæring oplyste Omstændigheder ingen Anledning fandt til at forestille Hans Majestæt det Ansøgte til allernaadigst Bønhørelse. Privilegiet af 1809 var, som ovenfor bemærket, givet paa 20 Aar fra Agentinde Solck's dødelige Afgang; og da denne indtraf i Aaret 1813 var Tiden saaledes først udløben i 1834, men i Aaret 1828 behagede det Hans Majestæt allernaadigst at fornye Privilegiet paa 20 Aar fra 1ste Januar 1835 til Udgangen af Aaret 1854, paa det Vilkaar, at Bedkommende for eengang betalte 3000 Rbd. Sølv til offentligt Brug, samt aarligen foruden 1625 Rbd. Sølv, hvortil Afgiften efter det tidligere Privilegium var omfcreven, og 100 Rbd. Sølv til Fødselsstiftelsen, endvidere 2000 Rbd, Sølv fra 1ste Januar 1829 til den polytechniske Læreanstalt. Citanterne maae nu betale aarligen 3725 Rbd. Sølv til offentligt Brug, og desforuden have de, for at faae Privilegiet fornyet, maattet betale i 6 Aar fra 1829 til 1835, aarligen 2000 Rbd. eller 12,000 Rbd. Sølv, samt eengang for alle. . . 3,000 — —

tilsammen 15,000 Rbd. Sølv.

For disse betydelige Præstationer maae de dog antages at have erholdt en større Ret end den, som Enhver kan tage sig selv ved at etablere sig som Bladredacteur, med mindre man vil statuere den Absurditet, at Citanterne have betalt

en betydelig Capital for at paadrage sig den Forptigtelse gratis at indrykke alle Bekjendtgjørelser fra de offentlige Autoriteter. Den øvrige Deel af den sidstnævnte Bevillings Indhold skal jeg ikke gjentage, da den i det væsentlige henholder sig til Bevillingen af 1809, og jeg skal i saa Henseende kun tillade mig den Bemærkning, at Bevillingen udtrykkelig bestemmer, at Privilegiet gaaer ud paa at udgive Adresscontoirets Efterretninger i Kjøbenhavn. Under Nr 8 har jeg den Ære at fremlægge den Gjenpart af den sidstomtalte Bevilling, der er produceret under den i Stævningen omtalte Forbudsforretning, og for ydermere at vise, at de omtalte Bevillinger hjemle Citanterne en udelukkende Ret til at udgive en Avertissementsstidende, tillader jeg mig under Nr. 9 at fremlægge en Gjenpart af det Kongelige danske Cancellies Resolution af 24de Juni 1834 paa et af Johan Samuel Dethmer indgivet Andragende, hvori Collegiet antager det stridende mod det Adresscontoiret her i Staden meddeelte og senest under 17de December 1828 fornyede Privilegium at udgive et Blad, hvori Avertissementer modtages til Indrykkelse uden Betaling.

Uf det saaledes Anførte antager jeg det uden for al Tvivl at Citanterne ere i Besiddelse af et privilegium exclusivum; men selv om dette mod al Formodning ikke maatte antages for rigtigt, er det dog klart, at det ligger i Begrebet om ethvert Privilegium, at det hjemler dets Eier en Rettighed, som ingen maa udøve, uden dertil at erholde en lignende speciel Tilladelse. Man kan nemlig ikke tænke sig nogen fornuftig Grund, hvorfor Lovgiveren skulde udfærdige en speciel Lov til Fordeel for vedkommende Eier, med mindre han derved vil betyde andre, at den Privilegerede derved har erhvervet en Forrettighed udenfor den almindelige Landslov, hvori der ikke maa gjøres Indgreb. Naar Lov-

giveren kalder et *privilegium exclusivum* antyder han dermed, at det er hans Willie ikke at give Andre en lignende Tilladelse; men naar han giver et simpelt *Privilegium*, maa dette have samme Virkning som et *privilegium exclusivum*, relativ til tredie Mand, der ikke er tilstaaet en lignende Forrettighed. Paa Grund heraf formoder jeg, at den ærede Ret vil befinde, at Enhver, der ikke kan forevise dertil erhvervet Tilladelse, maa antages uberettiget til at holde Adressecontoir og at udgive Adresseavis her i Staden.

Forinden jeg gaaer over til at bevise, at de Indstævnte have gjort Indgreb i Citanernes i de fremlagte Privilegier hjemlede Rettigheder, maa det være mig tilladt, noget nøiere at antyde Begrebet om og Omfanget af den Eneret, som omtales i Privilegierne. Naar det i disse hedder, at Citanterne maa holde et saakaldet Adressecontoir, saa viser deels Etymologien af Ordet: Adresse, deels det i Bevillingen af 1762 brugte generiske Udtryk: „saadanne Ting, som begjeres kundgjort og kunde tjene Publico til Efterretning“, at Contoirets Virksomhed udstrækker sig til alle Anmeldelser, hvorom Bedkommende kan vente fra Contoiret at erholde nærmere Anviisning efter den ved samme indførte Forretningsgang. Da Contoirets Virksomhed ikke nøiere characteriseres i de senere Bevillinger, maa Bencøvnelsen „Adressecontoir“ fortolkes i Overensstemmelse med den Maade, hvorpaa dette Contoir factisk har uddannet sig, og paa samme Maade maa man fortolke Privilegiets Bestemmelse om den Avis, der kundgjør Contoirets Efterretninger. Dette sees tydeligen af den Bevillingen af 17de December 1828 vedhæftede Tartbestemmelse, thi naar Lovgiveren har fastsat Betalingen for de Avertissementer, som indføres i Avisen, maa man antage, at samtlige saaledes specificerede Arter af Bekjendtgjørelser ere indbefattede under det i Bevillingen brugte generiske

Udtryk: i Adressecontoirets Efterretninger"; og en saadan Specification maa have samme Virkning, som om de forskjellige Slags Avertissementer specielt vare benævnedes i selve Bevillingen; thi man kan ikke antage, at Lovgiveren i Forening med denne skulde have givet en Partbestemmelse for andre Avertissementer end dem, der indbefattes under Bevillingen.

Forøvrigt er det klart, at man allermindest i en Lov kan antage et Ord brugt, der ikke tydeligen betegner den Tanke, som man vil udtrykke, og intet er derfor unaturligere end at antage, at Lovgiveren ved at give Tilladelse til at holde Adressecontoir og at udgive en Adresseavis skulde have forbundet et andet Begreb end det, hvori man maatte tage disse Ord efter den Form og Maade, det eneste Contoir af denne Art i mere end et halvt Sekulum havde uddannet sin Virksomhed.

Efter saaledes at have gjort den ærede Ret bekjendt med det Fundament, hvorpaa Citanterne bygge deres formeentlige Ret til at forbyde andre at gjøre Indgreb i det dem meddeelte Privilegium, skal jeg gaae over til at vise, at de Indstævnte under Navn af Commissions-Contoir og Commissions-Tidende have etableret et Contoir og udgivet en Avis af samme Beskaffenhed som Adressecomptoiret og Adresseavisen. At man har givet Tingene et andet Navn kan naturligviis ikke forandre Sagen, og jeg skal i det Følgende vise, at den Art af Commissionsforretninger, hvormed de Indstævnte befattede sig ere de samme som de, der besørages ved Adresse-Contoiret.

Foreløbigen maa jeg bemærke, at man i nogen Tid har ladet denne Sag hengaae upaatakt, deels fordi man troede at Foretagendet vilde mislykkes, da man ikke kunde tænke sig Muligheden af, at Stadens Indvaanere vilde

bebyrde sig med en Udgift til tvende Aviser, og da en Avertissementstidende uden Læsere af sig selv maatte ophøre, deels fordi man vilde afvente, hvorvidt en saadan ny Tidende vilde gjøre betydelig Skade for Adressecontoiret. Da dette sidste imidlertid i høi Grad har været Tilfældet, har man nu ikke kunnet opsætte at forfølge Sagen, som Citanterne formedelst de med samme forbundne Ubehageligheder gjerne havde undgaaet, om de end derved havde gjort nogen Opspølse i deres juridiske Ret.

For at vise Beskaffenheden af det saakaldte Commissions-Contoir, fremlægger jeg herved under Nr. 10 et Exemplar af Nr. 1 af den saakaldte Commissions-tidende, paa hvis Pag. 1—2 den ærede Ret vilde befinde en Fremstilling af Contoirets Virksomhed, samt under Nr. 11 og 12 tvende Exemplarer af samme Tidende, der ere betegnede med Nr. 127 og 132, hvilke udvise at Tidenden har samme Indhold som den noksom bekjendte Adresseavis, samt at den indeholder den samme Art af Avertissementer, som omtales i den Bevillingen af 1828 vedhæftede Lartbestemmelse. Uagtet jeg antager det ligegyldigt, hvad enten de Indstævnte tage Inserat-gebyr eller ei, maa jeg dog bemærke, at dette nu er Tilfældet, hvilket jeg forbeholder mig at bevise, saafremt de mod For- modning maatte benægte saadant.

Da mine Committenter have fundet det passende at begynde denne Sag med et Forbud mod fremdeles Indgreb i de dem ved Privilegier hjemlede Rettigheder, saa fremlægger jeg herved under Nr. 13 den i denne Anledning afholdte Fogedsforretning, paa hvis Pag. 30—35 Kongens Foged, Justitsraad Spandet har eragtet, at den requirerede Forretning skulde nyde Fremme, hvorefter Forbudet er nedlagt.

Idet jeg flutteligen henholder mig til mit under denne

Forretning Anførte, skal jeg, næst under Nr. 14 at fremlægge den påsærede Klage til Forligelsescommissionen, ærbødigt paastaae og sætte i Rette:

At de Indstævnte bør være uberettigede til at holde et Contoir, hvor der modtages og hvorfra der gives Addresser om Leie, Leiesøgende, Tjenestesøgende, Tjenesteledige, bortkomne og fundne Sager, Vare og Bøger, som bydes tilfals, Auctioner over Meubler, Bekjendtgjørelser, Proclamata, Auctioner over Huse og Gaarde, Actier og Skibe. Saa bør de og være uberettigede til i den af dem under Navn af Kjøbenhavns Commissionstidende udgivne og udgivende Avis at optage Avertissementer om de nysnævnte Gjenstande. Endvidere bør de Indstævnte, een for begge og begge for een, erstatte Citanterne det Tab og Skade, som er dem tilføiet ved det Indgreb, som de Indstævnte har gjort i det dem allernaadigst forundte Privilegium til at holde Adressecontoir og udgive en Adresseavis ved at holde det under Sagen omtalte Commissionstidende og ved at udgive den saakaldte Commissionstidende. Slutteligen bør det i Stævningen omtalte Forbud ved Magt at stande, og de Indstævnte betale Citanterne denne Processus Omkostninger skadesløse.

Saaledes indlader jeg Sagen til Doms under al fornøden Reservation.

Kjøbenhavn, den 2 October 1837.

Ærbødigt

C. W. Haagen.

Til

Den Kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsret.

Procurator Langes Indlæg.

For de i denne Sag Indstævnte, Hr. Cand. theol. P. Larsen og hans Broder Hr. N. Larsen, har jeg den Ære at møde. Vel er Sagen kun paaklaget og paastævnet imod den Forstævnte af mine Committenter i Egenkab af Forlægger af Kjøbenhavns Commissionstidende, hvorimod Forbudsforretningen er rettet imod ham i Egenkab af Tidendens Udgiver, hvoraf det udentviwl maa blive en Følge, at Spørgsmaalet om Forbudets Stadfæstelse forsaavidt maa afvises fra Paakjendelse; men jeg skal dog herved ikke lade mig afholde fra, at deducere ogsaa denne min Commitents Ret som Udgiver af det omhandlede Blad.

Forinden jeg imidlertid gaaer over hertil, og til at besvare Modpartens Deduction, skal jeg berøre et Punct, der svæver paa Grændsen af Formalia og Realia, nemlig Spørgsmaalet om de 3 Sagsøgers Competens. Herom henholder jeg mig til mine Bemærkninger i Forbudsforretningen, og til mit Anførte i Indlæg af 12te Febr. d. A., om, at Axel Johnsens Enke har flere Arvinger end Sagsøgeren Henning Johnsen; ligesom jeg og bemærker, at Modparten maa kunne bevise og bør bevise Arvingernes Antal, paa samme Maade, som Sligt bevises under et Skifte.

Hr. Procurator Saagen har begyndt sin Deduction af Sagen med nogle Bemærkninger om Rigtigheden og Unskeligheden af, at et saadant Monopol, som han mener, at Adressecomptoirets Eiere have, finder Sted og hævdes. Jeg skal derfor ogsaa begynde mit Svar med de Modbemærkninger, som her frembyde sig.

Han siger, at „denne Sags Anlæg har, som man ventede, tiltrukket sig den liberale Presses Opmærksomhed, og givet denne Anledning til fornyede Reflexioner over Hensigtsmæssigheden af Privilegier i Almindelighed og Adressercontoirets Privilegier i Særdeleshed“. Naar han hertil nærmest knytter den Bemærkning, at „liberale Anskuelser ikke maae sammenblandes med revolutionaire Grundsætninger“, saa vil jeg overlade til „den liberale Presse“ at svare paa den Formaning og den Mistanke, som synes i denne Ytring at være henvendte til og imod den; thi at denne synderlige Ytring skulde være mine Mandanter meent, kan jeg ikke antage.

Det er ikke saa ganske overflødig, som Modparten mener, at man, ved en Undersøgelse af de Rettigheder, et Privilegium medfører, tillige undersøger, „hvorvidt de burde være blevne til“; thi dersom man da kommer til det Resultat, at disse Rettigheder ikke burde være til, vil man saa meget vanskeligere ledes til at antage, at de virkeligen ere blevne til. Dette ligger allerede i den bekjendte Rettsregel: *privilegia sunt strictissimæ interpretationis*.

Min Modpart vil i denne Henseende især henlede den høie Rets Opmærksomhed paa „Nytten og Hensigtsmæssigheden af, at der kun eksisterer een Uvertisementsstidende for hele Staden.“ Jeg kan gjerne indrømme ham, at dette kunde være nyttigt og godt, vel at mærke: naar den tillige er tilbørligen billig, ikke blot for Abonnenterne, men ogsaa for Inseraterne, og derhos saa vel udstyret, som dens Indtægter tilstede. Men skal Danmarks Hovedstad nogensinde opnaae en saadan ønskelig eneste Uvertisementsstidende, da skæer det visse ikke derved, at den af Regjeringen monopoliseres, men netop ved det aldeles Modsatte, at nemlig fri Concurrence finder Sted. Da vil det skee, at De, eller

maaskee flere, Tidender ville forsøge at kappes med hinanden, indtil een af dem kommer Billigheden i Priserne, og Fortrinligheden i Udstyrelsen, saa nær, at ikke 2de flige Tidender kunne bestaae ved Siden af hinanden; da maa den bedste seire over Modstanderne, og saaledes blive den eneste.

Til en saadan Kamp er det netop, at „Kjøbenhavns Commissions-Tidende“ har udæffet „Kjøbenhavns Adresse-Comptoirs Efterretninger“; og paa denne Kampplads kunde den Første ikke have Noget imod, om den Sidste havde mødt. Men Adresseavisen blev hjemme fra denne hæderlige Strid. Den søgte Brystværn bag Privilegier, som den indbildte sig at have, og som den længe havde holdt hele Publicum i Troen, at den virkelig havde, fordi de vare holdte hemmelige.

Dersom Adresseavisen havde villet bekjæmpe sin Modstander med lige Vaaben, saa havde Denne rimeligviis maattet bukke under; men Publicum havde havt Fordelen, og mine Committenter havde dog forladt Balpladsen med den Hæder, at have erobret Publicum en god og billig Avis.

Modparten vedbliver: „Naar Taxten sættes af det Offentlige, og naar den sættes i et nogenlunde billigt Forhold til de med et saadant Etablissement forbundne Bekostninger og de samme paalagte Byrder til det Offentlige, kan Ingen med Røie beklage sig over et saadant Privilegium.“ Ja! dersom Taxten sættes billigt; men at den Taxt, hvorefter Adressecomptoiret lader sig betales, er i høi Maade ubillig, det bevises allerbedst derved, at Commissionstidenden har kunnet holde sig med Priser, der ere ikke $\frac{1}{3}$ Deel af Adressecomptoirets. Dette viser, at en saadan Tidendes Udgifter kunne dækkes med saadanne Indtægter. I Henseende til de Byrder til „det Offentlige“, hvilke Modparten paa-beraaber sig, da bør saadanne Byrder næppe finde Sted.

At have Avertissementer i en Avis, er for mange Mennesker en ligesaa nødvendig Artikel, som at spise og drikke; og derfor bør en saadan Udgift ikke beskaffes i høiere Grad, end andre Livets Nødvendigheder. Men Adressecomptoiret har, foruden disse Nødvendigheds-Avertissementer, andre, af hvilke det er i et Slags monopoliseret Besiddelse, skjøndt denne ikke hjemles ved dets Privilegier. Hver Gang Regjeringen bestemmer i en Mortificationsbevilling, et Proclama, eller Sligt, at Bekjendtgjørelsen skal skee i Adressecomptoirets Efterretninger, og hver Gang et Lovbud bestemmer, at Auctioner, Ekste-Indkaldelser, Fremlysninger, Trykkesfrihedsdomme, og andet Sligt, skal bekjendtgjøres i den samme Avis, saa sikres derved Adressecomptoiret en riig Indtægt, efter Tartsens høieste Afsnit; og denne Indtægt, i hvilken intet andet Blad kan gjøre det noget Skaar, er saa betydelig, at alene deraf kan Adressecomptoiret med Lethed udrede Byrderne „til det Offentlige“.

Overalt vil Adressecomptoiret aldrig blive hørt af nogen Upartist med sin Tale om Prisernes Billighed, eller om Byrdernes Størrelse, v. s. v., saalænge det ikke har kunnet gjendrive de Beregninger, hvormed Professor David paa sin Side, og jeg paa min Side, ere komne til det samme Resultat: at hvert Ark af Adresseavisen indbringer Comptoirets Eiere omtrent 70 Rbd. i Gjennemsnit, eller over 30,000 Rbdr. om Aaret.

Hvorledes Adressecomptoiret har bevæget Regjeringen til at bevilge den Tært, det endnu har, er en Gaade, der kun kan løses ved den Gissning, at man har paaberaabt sig Tab i de dyre Aar under Krigen, og overhoved bibragt Regjeringen urigtige Forestillinger om Forholdet imellem Indtægten og Udgiften.

Men Adressecomptoiret maa nu søge at skjule saa

godt muligt sine Finantsforholds virkelige Stilling, saa er det vist, at det ligesaa lidt vil lykkes det, som nogen Anden, at vinde Tiltro ved at lægge Skjul paa sine Finantser. Jo mere haardnakket det holder tilbage med de Dplysninger, der maatte vise den nøiagtige Sandhed, jo mere vil det faae Publicum og enhver Fordomsfri imod sig, og befæste den Mening, at det er en Guldgrube af endnu større Riigdom, end man beregner. Men hermed vil det ikke faae Nogen til at troe, at det burde have Monopol, hvilket ogsaa den nærmere Undersøgelse vil vise, at det ikke har.

Et af de første Stridspuncter imellem Partene er: hvad Virkning medfører det her i Danmark, at Nogen faaer af Regjeringen et Privilegium, naar det ikke udtrykkeligen forkynder sig at være privilegium *exclusivum*, eller med andre klare Ord siger, at den Privilegerede skal have Æneret til det, som Privilegiet omhandler?

Modpartiet paastaar, at ethvert simpelt Privilegium medfører Æneret, og at Betydningen af et privilegium *exclusivum* derimod endvidere er den, at Regjeringen forbinder sig til, ikke at give nogen Anden et lignende Privilegium.

Mine Committenter formene derimod, at et simpelt Privilegium kun medfører for den Privilegerede en af Regjeringen indrømmet Rettighed, hvilken altsaa ikke kan betages ham ved nogen paafølgende Lov, men at det derimod ikke indeholder noget Forbud imod alle Andre at udøve det Samme, saalænge intet egentligt Lovbud forbyder Andre Saadant; skal det derimod være Virkningen af et Privilegium, at indeholde et slikt Forbud, saa maa Privilegiet udtrykkeligen være *exclusivt*. Dette Sidste er Betydningen af et *exclusivt* Privilegium, men ikke den, at Regjeringen hindres i, at udstede lignende Privilegier til Andre; et Privilegium med denne sidste Virkning kaldes derimod et Monopol.

Om hiin, eller denne, Mening er den rigtige, derom kan man ikke med Føie hente Beviser fra Etymologien af Ordet *privilegium*, eller fra dets mulige Betydning i den romerske Ret; men det kommer an paa, hvad Betydning Ordet har hos os, i vort Retsprog, i vor juridiske Terminologi. Herom kan vel intetsteds bedre Oplysning faaes, end i de Retsystemer, der i over et halvt Aarhundrede have været gjængse hos os, og i vor ypperste Retslærdes Autoritet. Men nu have Norregaards og Hurtigkarls Retsystemer begge den Definition paa et *privilegium exclusivum*, at det er saaledes clausuleret, at de ved samme forundte Rettigheder ei af nogen Anden maae udøves; altsaa kun et eksklusivt Privilegium medfører denne Eneret; et, der ikke er eksklusivt, medfører den ikke. Drsted, der har skrevet Supplement til begge Systemerne, har ingen Bemærkning ved denne Definition; han er altsaa aldeles enig i denne Terminologi som den rigtige.

Dette Beviis imod Adressecomptoirets Paastand er mere end theoretisk, det er tillige practisk. Men et om muligt endnu mere practisk Beviis ligger deri, at Høiesteret selv har paa det Tydeligste afgjort, at et blot Privilegium ikke medfører Forbud for Andre.

Firmaet „Brødrene Berling“ anlagde Sag imod Udgiveren af „Dagen“, fordi Denne i nysnævnte Blad indførte politiske Efterretninger, hvorpaa Berling havde Privilegium. Berlings Advocat raisonnerede, ligesom min Modpart nu: min Part har et Privilegium, „der ei alene for ham er *lex permissiva*, men endog alle Andre *lex prohibitiva*.“ Dagens Advocat svarede: da Privilegiet blot indeholder en Tilladelse for den Privilegerede, men ikke siger, at han alene skal kunne gjøre det, hvorpaa Tilladelsen gaaer ud, saa er han ubeføiet til at paaastaae denne udelukkende Ret. — I 1ste Instant's gaves Berlings Raisonnement Medhold, og antoges,

at Privilegiets Hensigt medførte, at den Privilegerede maatte have udelukkende Ret; men Høiestret gav Eagen det modsatte Udfald; og saaledes har Spørgsmaalet faaet en Afgjørelse, der gjør Ende paa al Tvist.

Til disse Beviser for, at Adressecomptoirets nu gjældende Privilegier ikke indeholde nogen Forbudslov, skal jeg endnu føie den Bemærkning, at ethvert af Regjeringen udfærdiget Document, som indeholder noget Forbud, bliver derved til en Lov, der bør bekjendtgjøres paa samme Maade, som enhver anden almindelig Lov; thi den forbydende Deel angaaer alle Undersaatter. Denne Regel er ogsaa fulgt af selve Adressecomptoirets Eier, forsaavidt Disse i ældre Tider have havt et virkeligt privilegium exclusivum. Dette kan sees af det eneste iblandt de ældre Privilegier, hvilket er fremkommet i Original, nemlig det af 12te Marts 1762; det har faaet samme Publicitet, som ethvert andet Lovbud, ved at være læst til Ting her i Staden, baade i Bytingsretten og i Raadstueretten. Men hverken Privilegiet af 1809, eller det af 1828, have deres Eier ladet til Ting publicere.

Hr. Procurator Haagen har imidlertid forsøgt at demonstrere, at Adressecomptoirets nu gjældende Privilegium virkeligen skulde være exclusivt. Dette Beviis synes han især at ville føre ad den historiske Vej, ved at berette, hvorledes Adressecomptoiret successivt har været privilegeret, hvorledes dets Avis i Tiden er opstaaet, m. M.

Saavidt jeg kan skjønne, skal dette Raisonnement egentligen gaae ud paa, at den Æneret, som i ældre Privilegier har været tillagt Adressecomptoiret, ogsaa skulde tilkomme Adresseavisen. Men dette Raisonnement kan ingen Domstol billige, endog blot ifølge den bekjendte og forhen paaberaabte Regel, at Privilegier skulde fortolkes paa den strengeste, ikke i mindste Henseende udvidende Maade. Nu

vilde det dog være en aabenbar Udvidelse af Privilegiet, naar man vilde udstrække den Eneret, der var given Adressecomptoiret, til at modtage visse enkelte Slags Anmeldelser, og lade disse ligge til Enhvers Eftersyn, til den Publicationsmaade, Comptoirets Ciere fandt for godt at bruge aldeles udenfor Privilegiet, nemlig ved en Avis at offentliggjøre ikke blot disse faa enkelte Slags Anmeldelser, men endog alle andre Slags Anmeldelser, og alle Slags Stykker, som Nogen kunde ønske at publicere. — Modparten paa-
 staaer vel, at det Ene fulgte af det Andet, fordi, naar Ingen uden den Privilegerede maatte holde Adressecomptoir, kunde heller ingen Anden udgive en saadan Avis; men dette er ugrundet. Enhver Anden kunde udgive en Avis, hvori det stod Enhver frit at faae bekjendtgjort, hvad ham lystede; dette gjorde intet Indgreb i Adressecomptoirets Eneret, til at modtage og lade hos sig henligge til Alles Eftersyn de enkelte Slags Anmeldelser, hvorpaa dets Privilegium lød. At modtage de skrevne Bekjendtgjørelser og lade dem trykkes, samt sælge Avisen (ikke lade den være til gratis Eftersyn af Enhver), var ikke at gjøre Noget, som alene var Adressecomptoiret tilladt. Dette var, maaskee, at gjøre hele Adressecomptoiret overflødig; men dersom Nogen udfinder en med Tidens Fremskridt mere overensstemmende Maade, at opfylde Folks Ønsker i en enkelt Henseende, end den Maade, hvorpaa en Enkelt har Eneret, saa kræver han dog ikke derved Dennes Eneret, der er indskrænket til den bestemte Maade. Paa saadan Viis har ethvert lignende Fremskridt gjort ældre Indretninger overflødige, uden at Disse derfor have Ret til at standse det fremskridende Bedre, f. Ex. Bogtrykkeriets Opfindelse.

Privilegiet af 1809 udtrykker sig ei heller saaledes, at man deraf er berettiget til at slutte fra Adressecomptoiret til

dets Avis, saa at Alt, hvad der gjaldt om hiint, tillige skulde gjælde om denne. Dette Privilegium er det sidste, der har givet (en nu udløben) Eneret til at holde Adressecomptoir her i Staden; denne Eneret kan ikke uden en voldsomt udvidende og altsaa aldeles uhjemlet Fortolkning udstrækkes til Mere, end hvad de ældre Privilegier, hvortil det refererer sig, tillade Comptoiret, nemlig at modtage nogle enkelte nævnte Arter af Anmeldelser, og lade disse ligge til Alles Eftersyn, m. V. Adresseavisen nævnes derimod slet ikke i den Deel af Privilegiet, som omhandler de Rettigheder, det stifter, men kun i den paafølgende Sætning, om Betingelserne for disse Rettigheder, om Byrderne; her nemlig nævnes Avisen, idet man gjør Comptoirets Privilegium det til en Betingelse, at hverken Betalingen for Avisens Abonnenter maa forhøies, eller Betalingen for Inserater maa overskride den da gjældende, hvorover en Liste er vedhæftet; hvorefter endnu flere Forpligtelser paalægges Avisen. Saaledes indeholder dette Privilegium, hvortil det sidste af 1828 med Hensyn til Avisen refererer sig som en Fornæelse, aldeles ingen Rettigheder for denne Avis, uden alene den, at de høie Priser i den vedhæftede Fortegnelse maae tages for Avertissementerne.

Og dog er det dette Privilegium, hvorpaa Adresse-Comptoirets Ciere bygge deres Paastand om, at de have Eneret til Avisen. Thi — sige de — der staaer vel ikke om en saadan Eneret til Avisen et eneste Ord i selve Privilegiet; men paa Documentets Fod, nedenunder Hans Majestæt Kongens og det kongelige danske Cancellies Underskrifter, staaer der: „Privilegium exclusivum paa at udgive en Adresseavis i Kjøbenhavn“!

Det Beviis, man vil hente fra denne Inscription paa Foden, skal jeg møde med en Benægtelse af, at denne Inscription har staaet paa Bevillingen, da samme blev

forelagt Hans Majestæt Kongen til Underskrift, eller da Cancelliets Medlemmer have underskrevet.

Dette er ingen tom Benægtelse; jeg har beviist, ved bekræftet Udskrift af Cancelliets Registrant, at Inscriptionen ikke findes indført sammesteds; og det er in confesso, at slige Inscriptioner betragtes som Ubetydeligheder, der ikke affattes af Documentets Concipist, men tilføies af Reenskriveren.

Vil man sige, at det maa have Formodningen for sig, at Inscriptionen har staaet der, inden Kongen undertegnede, saa vil jeg svare med en Benægtelse af, at saadant er en ufravigelig Regel, samt med den Bemærkning, at selve Bevillingens Indhold giver i høieste Grad Formodningen imod Inscriptionen. Bevillingen giver nemlig, som foran berørt, Eneret til at holde Adressecomptoir, men omtaler kun incidenter Adresseavisen med Hensyn til Indskrænkninger ved denne. Altsaa er Inscriptionen paa Foden i en saa skjærende Disharmoni med selve Bevillingens Indhold, at de ingenlunde kunne tilregnes eet og samme Ophav, og at Inscriptionen umuligen kan tjene til at udvide selve Indholdet.

Vil man ønske endnu eet Beviis for, at det umuligt har kunnet være, og ei heller har været, Regjeringens Mening, ved denne Bevilling at give Eneret til Adresseavisen, saa findes dette Beviis til Overflod i den vedhæftede Fortegnelse over Betalingen for Avertissementerne. Denne Liste inddeler nemlig disse i 2 Classer, og kalder den ene Classe: „de Avertissementer, som næsten alene indføres i Adressecomptoirets og kun sjældent i andre Aviser“, men siger om den anden Classe, at derfor „oppebæres lige Betaling med andre Blade, hvori dette Slags Avertissementer tillige i „Almindelighed forekomme.“ Hvorledes kan nu noget fornuftigt Menneſke, der ikke blændes af Troen paa sin kjære Eneret, falde paa at bevise denne Eneret med en Bevilling,

hvis corrolarium omtaler og stadfæster en Praxis, ifølge hvilken ikke et eneste Uvertisfement er forbeholdet dette Blad udelukkende, men der med rene Ord siger, at de alle, meer, eller mindre, tillige findes i andre Aviser og Blade?

Privilegiet af 1828, det nu gjældende, siger i sin Indledning, at Eierne af Privilegiet under 29de April 1809 „have anholdt om, at dette Privilegium maa forlænges“. Derfor nu dette Ønske var blevet bevilget, saa var deraf maaskee fulgt, at Adressecomptoiret (men ikke Adressecomptoirets Avis) endnu havde Eneret (nemlig til de enkelte Anmeldelser, de ældre Privilegier nævne). Men i den paafølgende dispositive Deel af Bevillingen sees, at dette Ønske ikke er bevilget; derimod bevilges det kun Adressecomptoirets Eiere, i en vis Tid efter det sidste Privilegii Udlob „fremdeles at være berettigede „til at udgive Adresse-Comptoirs:“ (ikke engang: Adressecomptoirets) „Efterretninger i Kjøbenhavn, med de Kettigheder, „som mecerbemeldte Privilegium af 29de April 1809 „hjemle“ (skulde vel hedde: hjemler). Men da Privilegiet af 1809, som forhen viist, aldeles ingen Eneret hjemler Avisen, saa er det klart, at Privilegiet af 1828 eiheller hjemler den nogen Eneret.

Naar det altsaa er afgjort, at Adressecomptoirets Eiere ingen Eneret have, enten til at holde selve Adressecomptoiret, eller til at udgive en Uvertisfementstidende i Kjøbenhavn, saa er det i sig selv ligegyldigt, til hvormange Slags Anmeldelser og Uvertisfementer de forhen maatte have haft Eneret. Men ligesuldt skal jeg in subsidium vise, at ogsaa forsaavidt har Modpartiet Uret i sine Paastande.

Det ældste Privilegium af 1706 giver kun Privilegiehaverens Portechaise-Bogholder Ret til at modtage Antegnelser af følgende Slags: 1) Enhver, som Herskab og Emploi vilde søge; 2) „naar Nogen havde Heste, eller noget Kart

„at sælge“; 3) „om Noget vilde gjøre Compagni og reise“. Kun disse 3 Slags Antegnelser var det, der privilegeredes Bedkommende at modtage hos sig; og kun dem er det, hvortil Adressecomptoiret havde Eneret, indtil Privilegiet af 1809 udløb. Men endog denne Eneret maatte Adressecomptoiret forlængst have forbrudt; thi dette ældste Privilegium, hvortil de paafølgende alle henholde sig, knytter til denne Rettighed den Pligt, at Bogholderen „ved Nat og Dag „kan være at opspørge og finde“; men det er notorisk, at Adressecomptoiret ingenslunde har Nat og Dag været aabent, og at endog paa den Tid, det var og er aabent, Ingen kan gratis faae at vide, hvilke Antegnelser af de ovennævnte 3 Slags der ere gjorte paa Comptoiret — af den simple Aarsag, at ingen saadanne Anmeldelser ere i Mand's Minde bleve modtagne og antegnede paa Comptoiret. Kort: Privilegierne hjemlede kun Modtagelse af 3 enkelte Slags Anmeldelser; men man har forlængst aldeles ophørt med at modtage og antegne, enten disse, eller andre Anmeldelser; og dog gjør man Krav paa en Eneret, til ganske andre Gjenstande, og om hvilke intet Ord findes i Privilegierne!

De i 1740 og 1746 bevilgede Fornyelser af Privilegiet fra 1706 indeholde aldeles Intet, uden en simpel Fornyelse. Derimod har Fornyelsen af 1762 brugt nogle Udtryk, hvilke Modpartiet paaberaaber sig som en formeent Udvidelse af de 3 enkelte Slags Anmeldelser, Privilegiehaverne maatte modtage. Men naar man læser Privilegiet af 1762, seer man, at det kun beretter, at de tidligere Privilegiehavere „have andraget“, at de foregaaende Konger havde bevilget dem (iblandt Andet) „at maatte oprette et saakaldet Adressecomptoir, hvor Enhver, der enten søger Tjeneste hos et „Herskab, eller haver Noget at sælge, med flere saadanne „Ting, som begjæres kundgjort, og kunde tjene Publico til

„Efterretning, imod en betalende billig Kjendelse, sligt kunde
 „lade anmeldte, med videre samme allernaadigste Privilegii
 „Indhold“. Enhver kan heraf see, at de Afvigelser i Udtrykket,
 som findes imellem de her brugte, og selve de i Privilegiet
 af 1706 brugte Ord, ingenlunde kunne betragtes som en
 Udvidelse af hiin oprindelige Bestemmelse, men kun hidrøre
 derfra, at det, som siges i Bevillingen af 1762, er et
 Sammen drag især af det 2det og 3die Slags Avertissementer,
 med en Tilblanding af Supplicanternes Andragende.

Ligesaa lidt kan den Omstændighed, at der nævnes „et
 „saakaldet Adressecomptoir“, hjemle nogen Udvidelse over det,
 de ældre Privilegier medføre, til noget Andet og Mere, der
 skulde ligge i Begrebet om et Adressecomptoir; thi deels
 havees i Sproget ikke noget bestemt Begreb om et saadant
 Comptoirs Udstrækning og Omfang, mindre fandtes et saa-
 dant Begreb i Sproget i 1762; deels viser selve den dis-
 positive Deel i Bevillingen af 1762, at den ikke hjemler
 Mere, end: „bemeldte Privilegium“ (det ældre) „herefter at
 „nyde og bruge, med samme Frihed og Rettighed, som det be-
 „meldte forrige Ciere allernaadigst har været forundt“ — altsaa
 udtrykkelig ikke til andre, flere, eller større Rettigheder, end
 selve det ældre Privilegii Ord hjemle. Det er saaledes
 aldeles ugrundet, naar Modpartiet paastaar, at Privilegiet
 af 1762 „slutter sig til Begrebet om den Form, hvori Adresse-
 „comptoiret og Avisen de facto existerede“; thi de nysnævnte
 Udtryk i Privilegiet vise, at det kun giver netop den samme
 Ret, som havdes efter det ældre Privilegium, og videre ikke.
 Ligesaa ugrundet er samme Paastand om de sildigere Be-
 villinger.

Endvidere paastaae Adressecomptoirets Ciere, men med
 ligesaamegen Ugrund, at de forskjællige Bencævnelser, der i
 de ved Privilegierne af 1809 og 1828 hæftede Lister over

Priserne gives Advertissementerne, skulle vise, til hvormange Slags Inserater de have Eneret; og derpaa have de bygget deres specielle Udtryk i Requisitionen til Kongens Foged og i deres Paastand. Men de have aldrig haft Eneret til andre Anmeldelser, end de 3 enkelte Slags, der i Privilegiet af 1706 udtryffeligen nævnes, og hvilke jeg foran har gjentaget; paa andre Slags have de altsaa under ingen Omstændigheder nogen Prætension.

Jeg benægter isvrigt, at mine Committenter have holdt noget Adressecomptoir, navnlig paa den Tid, da Forbudet blev requireret. Forsaavidt det fremlagte Numer 1 af deres Blad indeholder Noget, der kunde antages at stride herimod, maa det bemærkes, at de forsaavidt ikke have iværksat, eller vedligeholdt, de Indretninger, der i dette Blad omtales som paatænkte. Mine Committenter attraae ei heller for Tiden at holde noget Adressecomptoir. Men naar de altsaa hverken holde, ved Forbudets Begyndelse have holdt, eller for Tiden paaftaae Ret til at holde, et saadant Comptoir, som i Modpartiets her for Retten nedlagte Paastand benevnes, saa kan dette Parti ei heller nu faae Dom for, at mine Committenter dertil skulle være uberettigede; ei heller kunne de faae Dom for, at Forbudet forsaavidt stadfæstes.

Til Overflod benægter jeg endvidere, at mine Parter have ved deres Tidende tilføiet Sagsøgerne pecuniært Tab i nogen Henseende.

Jeg haaber saaledes, tilstræffeligen at have begrundet den Paastand, jeg skal tage mig den Frihed at nedlægge; og derfor anseer jeg det for Tiden overflødigt, nøiere at gennemgaae i detail alt det, Modparten har fremsført, hvilket at gjøre jeg dog forbeholder mig, forsaavidt jeg dertil endnu maatte finde Anledning. Fremdeles forbeholder jeg mine Mandanter Ret til Contrasøgsmaal, enten her under

Sagen, eller særskilt, for det dem ved Forbudet tilføiede Tab m. M.

Næst at henholde mig til min Procedure under Fogedforretningerne, forsaavidt den ikke her findes modificeret, samt til mine subsidicere Indsigelser, skal jeg ærbødigst paaftaae: at de Indstævnte bør for Sagsøgenes Diltale i denne Sag (forsaavidt den ikke maatte findes egnet til Afviisning) frie at være, og at Sagsøgerne bør betale de Indstævnte Sagens Omkostninger med et tilstrækkeligt Beløb.

Kjøbenhavn, den 9de April 1838.

Til den kongelige Lands-Overret samt Hof- og Stads-Ret.

Med Sagens Foretagelse i Retten den 30te April 1838 begjærede Procurator Saagen Udsættelse „paa Grund „af en til Cancelliet indgiven Forespørgsel, betræffende In- „scriptionen paa Bevillingen af 1809.“ Derefter har Sagen til nu henstaaet.

ling ikke kunde fremlægges af den Aarsag, at den beroede hos Statsraad Manthey, der ikke boer her i Byen. I Aaret 1814 indgave Brødrene Rostock en Ansøgning om at erholde Tilladelse til at indrykke almindelige Bekjendtgjørelser i Bladet „Dagen“, men af den herved under Nr. 7 fremlagte Gjenpart af Cancelliets Resolution af 10de Mai 1814 vil det erfares, at Collegiet, efter derover at have modtaget Erklæring fra Kjøbenhavns Magistrat, har communiceret Samme til Efterretning for Bedkommende, at man efter de i berorte Erklæring oplyste Omstændigheder ingen Anledning fandt til at forestille Hans Majestæt det Ansøgte til allernaadigst Bønhørelse. Privilegiet af 1809 var, som ovenfor bemærket, givet paa 20 Aar fra Agentinde Gold's dødelige Afgang; og da denne indtraf i Aaret 1813 var Tiden saaledes først udløben i 1834, men i Aaret 1828 behagede det Hans Majestæt allernaadigst at fornye Privilegiet paa 20 Aar fra 1ste Januar 1835 til Udgangen af Aaret 1854, paa det Vilkaar, at Bedkommende for eengang betalte 3000 Rbd. Sølv til offentligt Brug, samt aarligen foruden 1625 Rbd. Sølv, hvortil Afgiften efter det tidligere Privilegium var omfæreven, og 100 Rbd. Sølv til Fødselsstiftelsen, endvidere 2000 Rbd, Sølv fra 1ste Januar 1829 til den polytechniske Læreanstalt. Citanterne maae nu betale aarligen 3725 Rbd. Sølv til offentligt Brug, og desforuden have de, for at faae Privilegiet fornyet, maattet betale i 6 Aar fra 1829 til 1835, aarligen 2000 Rbd. eller 12,000 Rbd. Sølv, samt eengang for alle. . . 3,000 — —

tilsammen 15,000 Rbd. Sølv.

For disse betydelige Præstationer maae de dog antages at have erholdt en større Ret end den, som Enhver kan tage sig selv ved at etablere sig som Bladredacteur, med mindre man vil statuere den Absurditet, at Citanterne have betalt